

סוכות, ארבעת המינים

שמחה אמיתית וסיפוק נפשי כיצד?

"בַּסֻּפֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יָשֹׁבוּ בַּסֻּפֹּת" (ויקרא כג, מב). לכאורה צריך להבין, הרי חג הסוכות הוא זמן שמחתנו, ואם כן מדוע ציוותה התורה לצאת מדירת קבע ולעשות דירת עראי (סוכה ב.), הרי זו היפך השמחה? אמנם אם נתבונן בזה נראה, כי שמחה אמיתית לא יכולים להשיג אלא כשבאים להכרה שהעולם הזה הוא רק ישיבת עראי, כי מי שחושב שתכלית האדם הוא בעולם הזה ועושה כאן ישיבת קבע, אי אפשר לו להגיע לידי שמחה פנימית, כי בדרך כלל מי שהוא שקוע בהבלי העולם הזה חסרה לו שמחה, כי שמחה היא דבר רוחני ומגיעים לשמחה רק אלו שמתקרבים אל השם יתברך, וכל התאוות והבלי העולם מפילות על האדם עצבות אשר היא אבי אבות הטומאה. ועוד, כי מי שהוא שקוע בהבלי העולם, א"א להיות בשמחה, כי הקנאה והתאוה מפריעות לו להיות בשמחה, כי תמיד נדמה שחסר לו, אבל אם האדם מבין שהעולם הזה הוא רק ישיבת עראי, הוא לא מקנא בשום אדם וממילא הוא שמח במה שיש לו. וזהו הסיבה שיש נוהגים לקרוא קהלת בחג הסוכות, כי כל זמן שאדם קשור להבלי העולם הזה א"א לו להיות בשמחה כראוי, כי התאוה והקנאה אוכלת את לב האדם ומפילות עליו עצבות, לכן קוראים קהלת ומתבוננים איך שכל הבלי העולם הזה הם הבל הבלים ולא כדאי לרדוף אחריהם, ואז יכול לקיים המצוה של "ושמחת"

אוצרות התורה "סוכה"

הקשר בין דין סוכה לפטור כשירוד גשם

איתא בגמרא (סוכה כח:): תנו רבנן תשבו כעין תדורו, מכאן אמרו, כל שבעת ימים עושה אדם סוכתו קבע וביתו עראי, כיצד, היו לו כלים נאים מעלן לסוכה, מצעות נאות מעלן לסוכה וכו'..... ירדו גשמים, מאימתי מותר לפנות, משתסרה המיקפה. מהי השייכות בין שני הדינים הללו, הכתובים בברייתא בסמיכות זה לזה? יש לומר שהקשר נוגע לטעמה של מצות סוכה. שני טעמים נאמרו: בתורה מפורש הטעם, שהוא זכר לענני הכבוד: **"למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים"**. והמפרשים הוסיפו עוד טעם: אולי ביום הכיפורים נגזרה עלינו גלות, ובזה שאנו יוצאים מביתנו אל הסוכה, יש בזה בחינה של גלות, ובכך אנו נפטרים מן הדין. וישנה נפקא מינה בין שני הטעמים, כאשר יורדים גשמים והישיבה בסוכה נהיית קשה. לטעם של זכר לענני כבוד, הרי הסוכה צריכה להיות לכבוד ולתפארת, דוגמת ענני הכבוד, ואם יורדים גשמים והסוכה כבר אינה לכבוד לתפארת, אין

חיוב לישב בה. אמנם לפי הטעם של הגלות אדרבה באופן זה יש להישאר בסוכה ולסבול את צער הגלות. ולפי זה מבואר שהתנא רצה לומר לנו שעיקר הטעם הוא זכר לענני כבוד, לכן הקדים ואמר שכל שבעת ימים עושה אדם את סוכתו קבע וכפי שמפורש בברייתא שמעלה אליה כלים נאים ומצעות נאות, עושה רק לענני הכבוד ולא מטעם גלות, וכיון שכך, נפסק הדין השני, שאם ירדו גשמים פטורים מן הסוכה.

ומתוך האור "סוכות"

ארבעת המינים כך יהפוך ה"אתרוג" לתרי"ג שלם

אתרוג בגימטריא תר"י, ועם ג' מינים הנוספים תרי"ג, ששקול כנגד תרי"ג מצוות. מה כוונת הדברים? יש לבאר על פי המדרש, שאתרוג הוא רמז למי שיש בו תורה ומעשים טובים, לולב רומז למי שיש לו תורה, הדסים למי שיש בו מעשים טובים, וערבות למי שאין בו לא תורה ולא מעשים טובים. כי דבר פשוט הוא, שמי שיש בו תורה ומעשים טובים, ובכל זאת עומד יחיד ואינו מעורר את האחרים לעבודת הבורא, לא יצא ידי חובתו, ועל כן האתרוג הוא בגימטריא רק תר"י, כי עדיין הוא חסר ג' מצוות. מתי ישלם אותו "אתרוג" ג' המצוות החסרות לו? כאשר נצרף אליו את הלולב, כלומר: את מי שיש לו תורה אבל אין לו מעשים טובים, וצריך להוכיח אותו. וכן את ההדסים, שאין בהם תורה, וצריך האתרוג ללמדם. וגם את הערבות, שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים, צריך לעורר לשוב בתשובה שלימה, ועל ידי קיום ג' מצוות הללו, יהיה האתרוג שלם, ולכן האתרוג בצירוף ג' אלו הוא בגימטריא תרי"ג.

כמוצא שלל רב "סוכות"

המקיים מצות לולב כאילו קיים כל התורה כולה

מובא ברוקח: שהתורה מתחילה באות ב': **"בראשית ברא"**, ומסתיימת באות ל': **"לעיני כל ישראל"**. ספרי הנ"ך מתחילים באות ו': **"ויהי אחרי מות משה"** (יהושע א, א), ומסתיימים באות ל': **"ויעל"** (סוף דברי ימים ב.). אותיות הפתיחה והסיום של ספרי התורה וספרי הנ"ך, מצטרפות, אפוא, לאותיות **"לולב"**, הרי לך רמז שכל המקיים מצות לולב כהלכה, כאילו קיים את כל הכתוב בתורה ובשאר כתבי הקודש.

מעלת האתרוג וחוטמו

בגמרא (סוכה לה:): מבואר, שחזונית אינה פוסלת את האתרוג אלא בשנים או בשלושה מקומות, ומכל מקום, אם נמצאת החזונית על חוטמו של האתרוג, פוסלת בכל

הלכה: נקודות שחורות ושאר פסולים בפיטמא, שושנתא או עוקץ.

שו"ע (תרמח ס"ב): מחוטמו ואילך דהיינו ממקום שמתחיל לשפע עד הפיטמה פוסל חזזית וכל שינוי מראה בכל שהוא. ובכה"ל (ד"ה ממקום) כתב ומנהג העולם לא להקפיד על הנקודות שחורות ושאר ריעותות המצויים בפיטמא, ובפסקי תשובות אות יב כתב: יש ללמד עליהם זכות הואיל ומעיקר הדין אתרוג שניטלה פיטמתו עד מעט סמוך לאתרוג כשר הוא, א"כ אין חזזית ושינוי מראה פוסלים בה שהרי אם ירצה יוכל להסירה לגמרי עד סמוך לאתרוג, ובצירוף שיטת הב"ח שאפשר לפרש דברי הרמב"ם שאין עץ הפטימא בכלל האתרוג. ולפי זה אין להקל כי אם במראות שהם בגובה הפיטמא אבל אותם הסמוכות לאתרוג יש להחמיר עליהם לדונם כאתרוג עצמו *פסקי תשובות חלק ו'*

פתגם: הכסיל אומר מה שהוא יודע, החכם יודע מה שהוא אומר.
ספר "שמחלה"

חקירה: ארבעת המינים

חיוב אחד ליטול את ארבעתם, או ארבעת חיובים נפרדים רק שמעכבים זה את זה. (מפענה צפונות ו-י: מחלוקת רבי יהודה וחכמים) *ספר "קובץ יסודות וחקירות"*

סיפור: הרב והכלב: מעשה בכומר שונא יהודים שפנה לרבינו ושאלה קנטרית בפיו: הנה שמעתי שכאשר יהודים יושבים ורבים נכנס מיד קמים לקראתו, וכן שמעתי שכאשר יהודים רואים כלב שנובח ומבקש להתנפל עליהם הם מתיישרים על הארץ, מה יעשו אפוא היהודים כאשר יראו רב וכלב הבאים לקראתם, יקומו או ישבו לארץ? השיב לו רבינו במתינות: אצלנו היהודים יש מנהג האומר שאם אינך יודע הלכה כלשהי צא וראה מה העם נוהג לעשות. אם כן נצא אני ואתה אל הרחוב היהודי ונראה כיצד ינהגו בנו היהודים.

פנינים על התורה "רבי יהונתן אייבשיץ"

חג שמח !

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, ג'ילברט יפה בת מרים. לעילוי נשמת של ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, לעילוי נשמת שלמה בן משה, דנאל בן רחל, עמנואל בן ארנסט אברהם.

שהוא. טעם הדבר: יש לפרש דרך רמז, כי הנה נחלקו חז"ל במדרש (ב"ר טו), איזה מין היה עץ הדעת, ורבי אבא מעכו סובר שאתרוג היה, שנאמר (בראשית ג, ו): "ותרא האשה כי טוב העץ למאכל", ואיזהו אילן שעצו נאכל כפריו אין אתה מוציא אלא אתרוג. ידוע שארבעת החושים התקלקלו על ידי חטא האכילה מעץ הדעת: חוש הראיה, כמו שכתוב "ותרא האשה כי טוב העץ למאכל" (שם), חוש השמיעה, במה ששמעה לדברי הנחש, כמו שכתוב (שם יז) "כי שמעת לקול אשתך", וכמו כן חוש המישמוש וחוש הטעם כמו שכתוב (שם, ו): "ותיקח פריו ותאכל", אבל חוש הריח לא נפגם. כתב ה"בני יששכר", מטעם זה בחוש הריח נהנית הנשמה ולא הגוף. לכן מברכים על הריח במוצאי שבת. הוא מוסיף דבר פלא, שמשום כך רואים שאין גביר מתבייש לבקש 'טבק' להריח אפילו מאביון, כי עד שחטאו אדם וחווה כתוב "שלא יתבוששו" (בראשית ב, כה), ועל ידי חטא עץ הדעת התקלקלו כל החושים ומתוך כך החלו להתבייש, אבל חוש הריח לא נפגם, ולכן לא נגזרה בושה בחוש זה. נמצינו למדים, שחוש הריח הוא החוש המשובח משום שלא נפגם כלל. ממילא מוכן שהאתרוג שיש בו טעם וריח פוסל בכל מיני חסרונות שלא מצינו בשאר המינים, ובמקום החוטם נפסל בכל שהוא, כי המקום זה רומז יותר לבחינת הריח ששם אין קלקול כלל, ואם יש בו אפילו פגם קטן, כבר נפסל מלקיים בו את המצוה.

ומתוך האור "סוכות"

אתרוג דר באילנו משנה לשנה

מובא בגמרא (סוכה לה.): "פרי עץ הדר" רבי אבהו אמר: אל תקרי "הדר" אלא דבר שדר באילנו משנה לשנה.

ביאר הכתב סופר, בעולם הנצמחים ישנו חוק טבע שכל פרי, בין פרי העץ ובין פרי האדמה אם לא יקטפוהו כשהשלים את גידולו הריהו נושר, ובפרט כשמגיעה עונת הסתיו והחורף, עונת הרוחות והגשמים, אין פרי מסוגל להחזיק בעץ מול פגעי הזמן והוא נושר מעליו. יוצא דופן הוא האתרוג הוא דר באילן מספר שנים וכמו שדרשו חז"ל (סוכה לה.) על הפסוק (ויקרא כג) "ולקחתם לכם... פרי עץ הדר", הדר באילנו שנים ושלוש שנים ואינו נושר, למרות שינוי מזג האוויר של הסתיו והחורף, למרות הרוחות הסופות והרעמים הוא ממשיך לגדול, ומעשה ברבי עקיבא שהביא אתרוג על כתיפו לבית במדרש מרוב גידולו. כך צריך לנהוג היהודי, אין לו להיות קשור לתורה ומצוותיה רק בעונה מסוימת, אלא צריך להיות צמוד וקשור לעץ החיים, קשר בל ינתק בכל עת ובכל זמן ובכל מצבים באמונה ובטחון, וכנאמר "גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי"

אוצרות התורה "סוכות"

